

etiam sunt secuti, ut patet ex declarata significatione nominis προθεσις.

Locutio altera ceteris difficilior est v. 29: « quos praescivit. » Triplicem huius verbi significationem aliqui referunt, simpliciter praescire futura, amare seu eligere, et praedefinire. At praescire per se actum esse intellectus, quo cognoscitur obiectum futurum, non autem voluntatis, quo praedefinitur vel amat, satis per se constat. Verum tamen est, scientiam et praescientiam divinam, ubi refertur ad bona, esse approbationis, adeoque includere amorem, atque si agitur de scientia eorum quae a Deo efficiuntur, esse praescientiam practicam, quae includat voluntatem effectricem. Hoc modo scire et praescire Deus dicitur in Scripturis praesertim fideles suos in sensu composito, ut ab ipso gratiis et donis supernaturalibus cumulantur Io. X. 14. 15; 2. Tim. II. 19; 1. Pet. I. 2. (th. XL. n. 4.). Hoc ergo sensu sicut προθεσις in Deo directe significat benignam voluntatem et oblique praescientiam, ita προγνωσις significat praescientiam cum adsignificatione benignae voluntatis. De vocabulo praedestinare (προοριζω) sufficiunt dicta th. LVI n. II.

His itaque nominibus praescientia practica approbationis, propositum, vocatio secundum propositum, praedestinatio, ubi ad ea referuntur, quae sine libera cooperatione creaturae non fiunt, significatur operatio voluntatis divinae et praevista libera cooperatio voluntatis creatae; qui autem inter operationem Dei et nostram cooperationem sit habitus, non ex significatione nominum, sed aliunde demonstrari debet (supra p. 594. 595.).

Aliud potest esse dubium, de qua conformitate cum Christo loquatur Apostolus, quando ait: qui vocati sunt secundum propositum et quos Deus praescivit, esse et praedestinatos conformes fieri imaginis filii sui. Conformatum cum Christo Paulus solet considerare dupliciter, ut cum Christo moriamur secundum veterem hominem, et resurgamus cum Christo ac glorificemur in nova vita. Hanc utramque conformitatem commendavit in toto contextu praecedenti huius capituli. « Deus Filium suum mit-

tens in similitudinem carnis peccati..... ut iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. » « Si Christus in nobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit propter iustificationem. » « Si facta carnis mortificaveritis, vivetis. » « Heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, si tamen compatimur, ut et conglorificemur. » Ita etiam superius VI. 3-11: « Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul et resurrectionis erimus. » « Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum Christo. » Cf. Colos. III. 1. sqq. Conformatas igitur, ad quam praedestinati dicuntur, ex contextu ipso duplex est seu potius triplex, ut fiant conformes similitudini mortis eius compatiendo, et eius glorificationi per conglorificationem hic inchoatam, illic consummandam.

Postremo quaeritur de significatione glorificationis v. 30. utrum sit glorificatio iustorum in vita futura; an potius glorificatio in vita praesenti, quod alterum aliqui probare contendunt ex forma verbi glorificavit (εδοξασε), quasi Paulus loquatur de glorificatione iam facta in omnibus iustis. Idque magis confirmari potest ex eo, quod Deus omnes quos iustificavit, etiam glorificasse dici videtur; hoc enim solum de praesenti gloria adoptionis, inhabitantis Spiritus Sancti, charismatum etc., non autem de futura gloria beatitudinis verum est. « Glorificavit per gratiam, per adoptionem, » inquit Chrysostomus hom. 15. n. 2. Eodem modo cum alius Theodoreus in h. l.: « iustificatos glorificavit filios nominans, et Spiritus Sancti eis dans gratiam. » Re tamen vera sicut conformitas cum Filio Dei, ita et glorificatio ex contextu totius capituli ad praesentem quidem vitam etiam, sed simul ad futuram pertinere videtur, ut alii intelligunt. Cui interpretationi forma temporis aoristi nihil obest. Coniunctio vero glorificationis cum iustificatione: « quos iustificavit, hos et glorificavit, » solum indicat, quo per se et ex intentione Dei pertineat iustificatio, dummodo in ea perseveretur. Insuper sermo hic est de iis, qui sunt in praescientia Dei praedestinati ad conformitatem cum Christo

non solum inchoatam, sed inchoatam et completam simul, in quibus iustificatio utique cohaeret cum glorificatione etiam in vita aeterna.

b) Nunc praecipatis difficultatibus, quae ex locutionibus singulis oriri potuissent, totius sententiae interpretatio consequitur. « Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti » v. 28. Subiectum de quo aliquid affirmatur, sunt « vocati secundum propositum et diligentibus Deum; » praedicatum quod de iis affirmatur, est omnium eventuum cooperatio in bonum ipsorum; nominatum quod omnia aduersa (de his enim adversis sermo erat in antecedentibus) eis « cooperantur in bonum; » adeoque aduersa nulla eis timenda sunt, quamdiu manent Deum diligentes, quia Deus ea mittit et permittit ad bonum ipsorum. Hanc plenam consolationis doctrinam probat et declarat Apostolus sequentibus. « Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus » v. 29. Haec nempe aduersa non fortuito et absque Dei consilio accidunt « vocatis et diligentibus Deum; » sed quos tales praescivit, eos praedestinavit conformes fieri Filio suo, quae ipsa conformitas tum labiosa in hac vita tum gloria in altera obtinetur compatiendo cum Christo, adeoque adversorum tolerantia, ut multis declaraverat in antecedentibus hoc capite. Eo igitur consilio, quo illos praedestinavit ad conformitatem cum Filio suo primum per labores et per gloriam donorum ac meritorum gratiae, deinde per gloriam consummatam, eis etiam mittit aduersa, quorum tolerantia fiant conformes. At in tali praedestinatione conformitatis cum Christo non solum non includitur praedestinatio ad gloriam nullis suppositis et praevisis meritis, sed omnino contrarium; conformitas enim per labores et merita est conditio sub qua, et ratio propter quam praedestinatur conformitas in gloria regni aeterni: « heredes quidem Dei, coheredes autem Christi; si tamen compatimur, ut et conglorificemur. » Insuper clare dicitur: quos praescivit praesentia utique benevolia et practica (ut concedimus), sed praescivit ut vocatos et dilectores,

eos hac supposita praesentia praedestinavit ad conformitatem completam in gloria aeterna; quae iterum est praedestinatio post praevisa merita.

Nec ad probandum contrarium quidquam proficitur ex versiculo ultimo. « Quos autem praedestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et iustificavit; quos autem iustificavit, illos et glorificavit » v. 30. Praedestinatio enim debet intelligi eodem modo ut in versu precedente, et glorificatio eodem modo ut conformitas cum Christo, quod pauculo ante demonstravimus. Unde redit totum argumentum, quod deduximus ex versiculo antecedente. Insuper *praedestinatio* nullo modo potest hic sumi ut praedestinatio ad gloriam seorsim spectatam; sed necessario est praedestinatio conformitatis cum Christo sive partialis ad gratiam et meritam, sive completa ad gratiam simul et gloriam. Unde dicitur: *ad praedestinationem aeternam suppositam* consequitur ordo executionis in tempore, *vocatio, iustificatio, glorificatio*. Hoc autem in omni sententia aequa verum est; nisi quod in nostra ordo executionis respondet ordini praedestinationis (th. LVII.), atque hoc etiam nomine verbis s. Pauli plenius congruit.

Superest id, quod est maximum et unum necessarium, quod si fecerimus, nulla quae videntur mala, obsunt; si neglexerimus, nulla quae videntur bona, prosunt; ut obsequiamur nimis monito Apostoli: « fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis; haec enim facientes non peccabitis aliquando » (2. Pet. I. 10.). Ad hoc autem magnum negotium firmemur sensu illo non minus veritatis certissimae quam humilitatis et spei in Deo tutissimae, quod a divina gratia et misericordia est, ut salvemur; a nobis, si damnemur. « Vos itaque etiam ipsam obediendi perseverantiam a Patre luminum, a quo descendit omne datum optimum et omne donum perfectum, sperare debetis et quotidianis orationibus poscere, atque hoc faciendo confidere, non vos esse a praedestinatione populi eius alienos, quia etiam hoc ut faciatis, ipse largitur. Absit autem vobis ideo desperare de vobis, quoniam spem vestram in ipso habere iubemini non in vobis...

Hanc spem tenentes servite Domino in timore et exultate ei cum tremore, quoniam de vita aeterna, quam filiis promissionis promisit non mendax Deus ante tempora aeterna, nemo potest esse securus nisi consummata fuerit ista vita, quae tentatio est super terram; sed faciet nos perseverare in se usque in eius vitae finem, cui quotidie dicimus, ne nos inferas in temptationem » (Aug. Don. persev. n. 62.), et cui pro nobis omnium nostrum Mater supplicat Ecclesia, « ut omnium fidelium nomina beatae praedestinationis liber adscripta retineat. » Signa itaque praedestinationis nostrae apud Deum, « qui suos fide et opere futuros esse praenoscit » in scientia incommutabili, nobis ad spem bonam sunt generatim ea omnia, quae novimus esse necessaria vel proficia ad assequendam vitam aeternam. « Quod si, ut certum est, certitudo nobis omnino negatur, numquid non tanto delectabiliora erunt, si qua forte electionis huius signa possimus invenire? Quam enim requiem habere potest spiritus noster, dum praedestinationis suae nullum adhuc testimonium tenet?... Iam ut breviter repetam, a sanguine et aqua et spiritu habere est testimonium, si contines a peccatis, si dignos agis poenitentiae fructus, si facis opera vitae » (s. Bernard. serm. 2. in octava Pasch.). Specialiora signa numerant theologi et viri spirituales octo benedictiones enuntiatas ab ipso Domino Matth. V; studium perfectionis pro sua cuiusque vocatione, charitatem intensam Dei et proximorum, contemptum rerum mundanarum et desiderium coelestium, orationis et sacramentorum frequentiam, devotionem erga Virginem Dei matrem, cui assidue supplicamus, ut oret pro nobis nunc et in hora mortis nostrae; his merito addimus pietatem erga alios patronos coelestes, maxime erga sponsum Virginis et nutritum Dei Filii s. Joseph, singularem in hora mortis intercessorem. Intuitu horum signorum, ut in iis quotidie proficiamus, sane recte commendatur sollicitudo per illam sententiam, cuius sensum genuinum suo loco declaravimus: « si non es praedestinatus, fac ut praedestineris. »

TERRIBILIS DOMINUS ET MAGNUS VHEMENTER....

QUIS VIDEBIT EUM ET ENARRABIT ET QUIS MAGNIFICABIT EUM, SICUT  
EST AB INITIO? MULTA ABSCONDITA SUNT MAIORA HIS:  
PAUCA ENIM VIDIMUS OPERUM EIUS.

(Ecclesi. XLIII.)

Pag.	Lin.	Errata	Corrigē
12 (nota)	4 (infra)	(theologicae	theologicae
42 (nota)	3 (infra)	ἀορτα	ἀορτα
115	16	sapientem;	sapientem,
129 (nota)	14 (infra)	ve-	vel
167	5	qui	quid
182	5	analogiae	analogice
216	14	possunt	possunt,
316	5	vivere.	vivere.»
389 (nota)	2	ἐνι	enit
446	25	non	nos
475	12	argumentatur	argumentantur
482 (nota)	7	particulum	particulam
584	6	illud	illum

Rogantur lectores, ut in primis errorem p. 446 corrigere velint.

## INDEX THESIUM

## DE DEO UNO SECUNDUM NATURAM

Prolegomenon de theologiae obiecto. pag. 5

## SECTIO I.

## CAPUT I.

- |          |  |   |    |
|----------|--|---|----|
| Th. I.   | Doctrina de rationali cognitione Dei pertinet etiam ad theologiam . . . . .  | " | 33 |
| Th. II.  | Scripturae declarant Dei manifestationem per opera creationis pro ratione humana. . .  | " | 37 |
| Th. III. | Rationalis cognitio legis naturae ab Apostolo gentibus asserta includit ac demonstrat rationalem cognitionem Dei supremi legislatoris. . . . . . . . . . .   | " | 47 |
| Th. IV.  | Vindicatur Rom. II. 14. 15. interpretatio de infidelibus et de rationali cognitione legis naturae . . . . . . . . . . .  | " | 58 |
| Th. V.   | Scripturae rationalem cognitionem existentiae Dei ex operibus Dei asserentes, traditionem positivae doctrinæ de Deo ac fidem nullatenus supponunt tamquam conditionem necessariam. . . . . . . . . . . | " | 79 |

## CAPUT II.

- Th. VI. Consentient Patres, ex manifestatione Dei  
 in creaturis posse perveniri lumine rationis  
 ad primam notitiam et ad expolitiorem co-  
 gnitionem existentiae Dei . . . . " 94  
 Th. VII. De sensu quo Patres notionem Dei naturae  
 humanae *insitam* appellant. . . . . " 105